

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Marie Žiškové a soudců JUDr. Lenky Kaniové, JUDr. Zdeňka Kühna, Mgr. Daniely Zemanové a Mgr. Bc. Radovana Havelce v právní věci žalobkyně: **A. G.**, zastoupená zákonným zástupcem: **G. G.**, právně zastoupena Mgr. Zbyňkem Stavinohou, advokátem se sídlem Joštova 4, 602 00 Brno, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra** se sídlem Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 2. 8. 2006, č. j. OAM-821/VL-09-ZA05-2006, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 20. 12. 2006, č. j. 56 Az 264/2006 - 18,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 20. 12. 2006, č. j. 56 Az 264/2006 - 18 **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 2. 8. 2006 zamítl žalovaný žádost žalobkyně o udělení azylu jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky (zákon o azylu).

Žalobkyně napadla rozhodnutí žalovaného žalobou doručenou Krajskému soudu v Brně dne 7. 7. 2006. Krajský soud svým rozsudkem ze dne 20. 12. 2006 žalobu zamítl.

Žalobkyně (stěžovatelka) brojila proti rozsudku krajského soudu kasační stížností, v níž tvrdila, že krajský soud nesprávně posoudil pojem pronásledování a důvody udělení

azyly; stěžovatelka má za to, že v jejím případě nebyly naplněny zákonné důvody pro neudělení azylu a nevztažení překážky vycestování. Rovněž došlo k porušení § 51 s. ř. s.: stěžovatelka má za to, že nesouhlas s rozhodnutím věci bez nařízení jednání vyjádřila a krajský soud se dopustil pochybení, když její žádost ze dne 8. 11. 2006 nerefletoval. V tomto postupu spatřuje stěžovatelka značné omezení svých procesních práv garantovaných Listinou základních práv a svobod. Podle stěžovatelky trpělo vadami i řízení před správním orgánem: mezi základní lidská práva chráněná ústavním pořádkem ČR totiž náleží právo nebýt žádným způsobem vrácen do státu, jsou-li vážné důvody se domnívat, že by v něm hrozilo navrácené osobě nebezpečí mučení (čl. 3 úmluvy proti mučení), a právo nebýt vrácen na hranice zemí, ve kterých by život či osobní svoboda jednotlivce byly ohroženy na základě jeho rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité společenské vrstvě či politického přesvědčení (čl. 33 ženevské úmluvy). Stát je dle stěžovatelky povinen posoudit existenci těchto okolností vždy bez ohledu na to, zda tyto obavy dotčená osoba explicitně vyjádří či nikoliv. Jelikož tyto otázky nebyly ve správním řízení posouzeny, měl krajský soud rozhodnutí žalovaného pro jeho nezákonnost zrušit. Stěžovatelka také namítá porušení § 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, neboť žalovaný nedostatečně posoudil možnost udělení humanitárního azylu. Udělení nebo neudělení je plně v mezích správního uvážení; toto uvážení musí nicméně být v odůvodnění rozhodnutí dostatečně přesvědčivě rozvinuto, aby bylo zřejmé, jakým směrem se úvahy správního orgánu ubíraly. Krajský soud se však tímto pochybením žalovaného vůbec nezabýval.

Stěžovatelka proto navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadené rozhodnutí krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Nejvyšší správní soud při svém posuzování kasační stížnosti nejprve hodnotil, zda jsou splněny veškeré podmínky řízení, přičemž dospěl k závěru, že kasační stížnost má všechny náležitosti, byla podána včas a osobou oprávněnou.

Dále se Nejvyšší správní soud zabýval otázkou přijatelnosti zbývající části kasační stížnosti, jak mu je uloženo § 104a s. ř. s., tedy zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele, a zda je tedy možno ji považovat za přijatelnou. K podrobnějšímu vymezení institutu přijatelnosti kasační stížnosti ve věcech azylu (mezinárodní ochrany) lze přitom pro stručnost odkázat např. na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publikované pod č. 933/2006 Sb. NSS. Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že krajský soud nerespektoval ustálenou soudní judikaturu a současně hrubě pochybil při výkladu procesního práva. Kasační stížnost je proto přijatelná.

Kasační stížnost je důvodná.

Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval námitkou stěžovatelky mící do porušení jejího práva na ústní jednání před soudem. Ústavní základ tohoto práva lze nalézt v čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, podle něž má každý právo, aby jeho věc byla projednána veřejně, bez zbytečných průtahů a v jeho přítomnosti a aby se mohl vyjádřit ke všem prováděným důkazům. Veřejnost může být vyloučena jen v případech stanovených zákonem. Ve správním soudnictví je toto ústavní právo omezeno v § 51 odst. 1 s. ř. s.,

když soud může rozhodnout o věci samé bez jednání, jestliže to účastníci shodně navrhli nebo s tím souhlasí. Má se za to, že souhlas je udělen také tehdy, nevyjádří-li účastník do dvou týdnů od doručení výzvy předsedy senátu svůj nesouhlas s takovým projednáním věci; o tom musí být ve výzvě poučen. Ústavní soud aproboval toto omezení ve svém nálezu ze dne 22. 10. 2007, sp. zn. I. ÚS 819/07, avšak zdůraznil „obecně platný princip, podle něhož případné zásahy do základních práv nebo svobod a tedy i jejich omezení musí být interpretovány restriktivně, a nikoliv extenzivně. Zejména je třeba respektovat zásadu, že při omezení základních práv a svobod musí být šetřeno jejich podstaty a smyslu a že taková omezení nesmějí být zneužívána k jiným účelům, než pro které byla stanovena (čl. 4 odst. 4 Listiny). To se přirozeně týká i základního práva, které zakotvuje citovaný článek 38 odst. 2 Listiny. Z uvedeného se dále podává, že je vždy namístě preferovat výklad, který umožní realizaci uvedených základních práv, tvořících komponenty práva na spravedlivý proces“. Ve vztahu k samotnému ustanovení § 51 odst. 1 s. ř. s. pak Ústavní soud dovodil, že „pokud účastník, který původně - výslovně či mlčky - netrval na jednání (§ 51 odst. 1 s. ř. s.), až do doby rozhodnutí o žalobě soudu sdělí, že žádá o nařízení jednání, je povinností soudu jednání nařídit, ledaže jde o některou ze zákonných výjimek, předvídaných v § 51 odst. 2 s. ř. s. Jestliže soud za této situace rozhodne bez jednání, poruší tím principy práva na spravedlivý proces a autonomii vůle jednotlivce, vyplývající z čl. 2 odst. 3, čl. 4 odst. 4, čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, čl. 2 odst. 4 a čl. 96 odst. 2 Ústavy, a čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod“.

V citovaném nálezu vycházel Ústavní soud i ze setrvalé judikatury Nejvyššího správního soudu v této věci, zejména pak z rozsudku ze dne 27. 7. 2006, č. j. 2 Azs 216/2005 - 50, publikovaném pod č. 975/2006 Sb. NSS. V tomto rozsudku dospěl zdejší soud k závěru, že „pokud marně uplyne dvoutýdenní zákonná lhůta podle § 51 odst. 1 s. ř. s., neznamená to, že by účastník řízení pozbýl práva požadovat nařízení jednání k projednání věci. Pokud svůj nesouhlas s takovým postupem účastník řízení soudu sdělí do doby, než je o žalobě rozhodnuto, je nutné vycházet z toho, že s projednáním věci bez nařízení jednání nesouhlasí“. Nejvyšší správní soud přitom vychází z přesvědčení, že lhůta uvedená v § 51 odst. 1 s. ř. s. k vyjádření nesouhlasu s rozhodnutím věci bez nařízení jednání není lhůtou propadnou, po jejímž uplynutí by účastník řízení již nemohl svůj návrh na nařízení jednání uplatnit. Rozhodnout bez nařízení jednání ve smyslu § 51 odst. 1 s. ř. s. lze tedy buď za situace, kdy účastníci jasně a srozumitelně vyjádří s takovým postupem souhlas, nebo v situaci, kdy jsou účastníci nečinní a k výzvě soudu (až do vyhlášení rozsudku) své právo na ústní jednání neuplatní: lhůtu uvedenou v § 51 odst. 1 s. ř. s. lze tak v tomto smyslu považovat pouze za lhůtu pořádkovou. Tím spíše však dochází k porušení práva účastníka řízení na ústní jednání, pokud svůj nesouhlas s rozhodnutím věci bez nařízení jednání doručí soudu v zákonem požadované lhůtě, jak Nejvyšší správní soud dovodil v rozsudku ze dne 29. 11. 2005, č. j. 4 As 46/2004 - 58, www.nssoud.cz: „zamítl-li soud žalobu bez jednání poté, co na výzvu předsedy senátu (§ 51 odst. 1 s. ř. s.) vyjádřil účastník řízení s takovým postupem nesouhlas, je kasační stížnost podaná z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. pro vadu řízení spočívající v tom, že byla účastníku odepřena možnost jednat před soudem, důvodná“.

V projednávané věci Nejvyšší správní soud ze soudního spisu zjistil, že krajský soud vyzval stěžovatelku výzvou ze dne 3. 11. 2006, aby se vyjádřila, zda souhlasí s rozhodnutím ve věci samé bez jednání. Stěžovatelka uvedenou výzvu převzala dne 8. 11. 2006 a již dne

14. 11. 2006 doručila soudu svou žádost o nařízení ústního jednání, tedy ještě ve lhůtě předvídané ustanovením § 51 odst. 1 s. ř. s. Krajský soud však ve věci rozhodl bez jednání rozsudkem, ve kterém nesprávně uvedl, že oba účastníci vyslovili s rozhodnutím věci bez nařízení jednání souhlas (učinil tak pouze žalovaný). Současně krajský soud nezrušil rozhodnutí žalovaného pro vady řízení uvedené v § 76 odst. 1 a 2, kdy soud ze zákona rozhoduje bez nařízení jednání, nýbrž žalobu stěžovatelky zamítl. Tímto postupem zkrátil krajský soud stěžovatelku na jejím právu na ústní jednání před soudem zaručeném ústavními předpisy a Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod a zatížil řízení vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé, čímž je naplněn kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

Jelikož Nejvyšší správní soud shledal rozsudek krajského soudu nepřezkoumatelným pro vadu řízení, nezabýval se dalšími námitkami stěžovatelky, napadené rozhodnutí krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.), v němž je krajský soud vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu (§ 110 odst. 3 s. ř. s.). Krajský soud v novém řízení nařídí jednání, k němuž předvolá stěžovatelku, aby tato mohl rozvést svá tvrzení uplatněná v žalobě (nikoliv však doplňovat nové žalobní body) a vyjádřit se k předloženým důkazům. V novém řízení rozhodne krajský soud i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 6. února 2008

JUDr. Marie
Žiškova
předsedkyně senátu